

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ วิทยาเขตมณฑลยี่หนาน เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินงานวิจัยตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. ศึกษาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลักสูตรสถาบันราชภัฏ
3. ศึกษาข้อมูลจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ วิทยาเขตมณฑลยี่หนานที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2538 ขนาดการศึกษาที่ 2 จากสถาบันราชภัฏทั่วประเทศจำนวน 390 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม T-ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โพรแกรมวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา ความสนใจใน เรื่องการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษา เรื่องการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในด้าน

- ความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
- วิธีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
- บทบาทของสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
- บทบาทของนักศึกษานการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended) การสร้างแบบสอบถามนี้อยู่ภายใต้การตรวจและแก้ไขของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ เอกสารประกอบคำบรรยายต่าง ๆ หลักสูตร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากนักศึกษา อาจารย์คณะครุศาสตร์ โพรแกรมวิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามโดยครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน วิธีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน บทบาทของสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน บทบาทของนักศึกษานการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

4. กำหนดผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน เพื่อนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสม เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจะมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

ก. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้านเป็นเวลายาวนานกว่า 5 ปี

ข. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอน และเป็นนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นเวลายาวนานกว่า 5 ปี

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่านตรวจสอบ ได้แก่

1. อาจารย์อภัย นาคคง ผู้เชี่ยวชาญศิลปไทยและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
2. จำสับ เอก ทวี นูณะเขต ผู้เชี่ยวชาญศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
3. รองศาสตราจารย์ วิบูลย์ สีสวรรณ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ด้วง พรศรี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เพื่อตรวจพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสม ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และความตรงทางโครงสร้าง (structure validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยประชากรที่ใช้ในการทดลองวิจัย (try out) เป็นนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 30 คน ได้ขนาดสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.94 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จากนักศึกษาคณะครุศาสตร์โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา จำนวน 390 คน โดยไปเก็บรวบรวมข้อมูลานสืบค่าที่ 12 และ 13 ของปีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บกลับมาด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 390 ฉบับ ได้รับคืนมา 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.14 ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่นำไปแจกและได้รับกลับคืนมา จำแนกตามสถาบันราชภัฏ

สถาบันราชภัฏ	จำนวนนักศึกษา	ได้รับคืน	ร้อยละ
เชียงใหม่	25	23	92
เชียงราย	22	20	90.91
กาฬจนบุรี	12	11	91.66
จอมปึง	9	9	100
จวฬพรวณเฒ	14	14	100
สงขลา	56	56	100
เลย	54	54	100
นครราชสีมา	25	22	88
เพชรบูรณ์	31	31	100
มหาสารคาม	16	16	100
สุรินทร์	29	26	89.65
อุดรธานี	26	22	84.61
บุรีรัมย์	60	49	81.66
รวม	379	353	93.14

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ จำแนกตามสถาบันราชภัฏ

สถาบันราชภัฏ	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
เชียงใหม่	23	6.52
เชียงราย	20	5.67
กาญจนบุรี	11	3.12
จอมบึง	9	2.55
รำไพพรรณี	14	3.97
สงขลา	56	15.86
เลย	54	15.30
นครราชสีมา	22	6.23
เพชรบูรณ์	31	8.78
มหาสารคาม	16	4.53
สุรินทร์	26	7.36
อุดรธานี	22	6.23
บุรีรัมย์	49	13.88
รวม	353	100

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาแล้ว ได้นำแบบสอบถามเหล่านั้นมาตรวจคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อนำไปใช้ในการสรุปผล โดยการกำหนดหาค่าทางสถิติดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) นำมาแจกแจงความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ม้านไทยในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale) มาให้ค่าคะแนน การให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 1 คะแนน

และนำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อได้คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาจัดอันดับแล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open ended) มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปรวบรวมจัดลำดับความคิดเห็นเป็นความถี่และนำเสนอในรูปแบบของการอภิปรายเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{Sx^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อสอบ

Si = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

Sx = ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูต , 2528:42-43)

2. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 หาค่าร้อยละ % โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 ทาค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
โดยใช้สูตร

$$\text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต } x = \frac{fx}{n}$$

$$x = \text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต}$$

$$fx = \text{ผลรวมของความถี่คูณค่าคะแนนทั้งหมด}$$

$$n = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

(กานดา พูลลาภทวี , 2530:54)

$$\text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.} = \frac{n \sum fx - (\sum fx)^2}{n(n-1)}$$

$$\text{S.D.} = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$x = \text{ข้อมูลแต่ละจำนวน}$$

$$f = \text{ความถี่}$$

$$n = \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

(กานดา พูลลาภทวี , 2530:72)

4. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 ทาค่าร้อยละ % โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$